

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

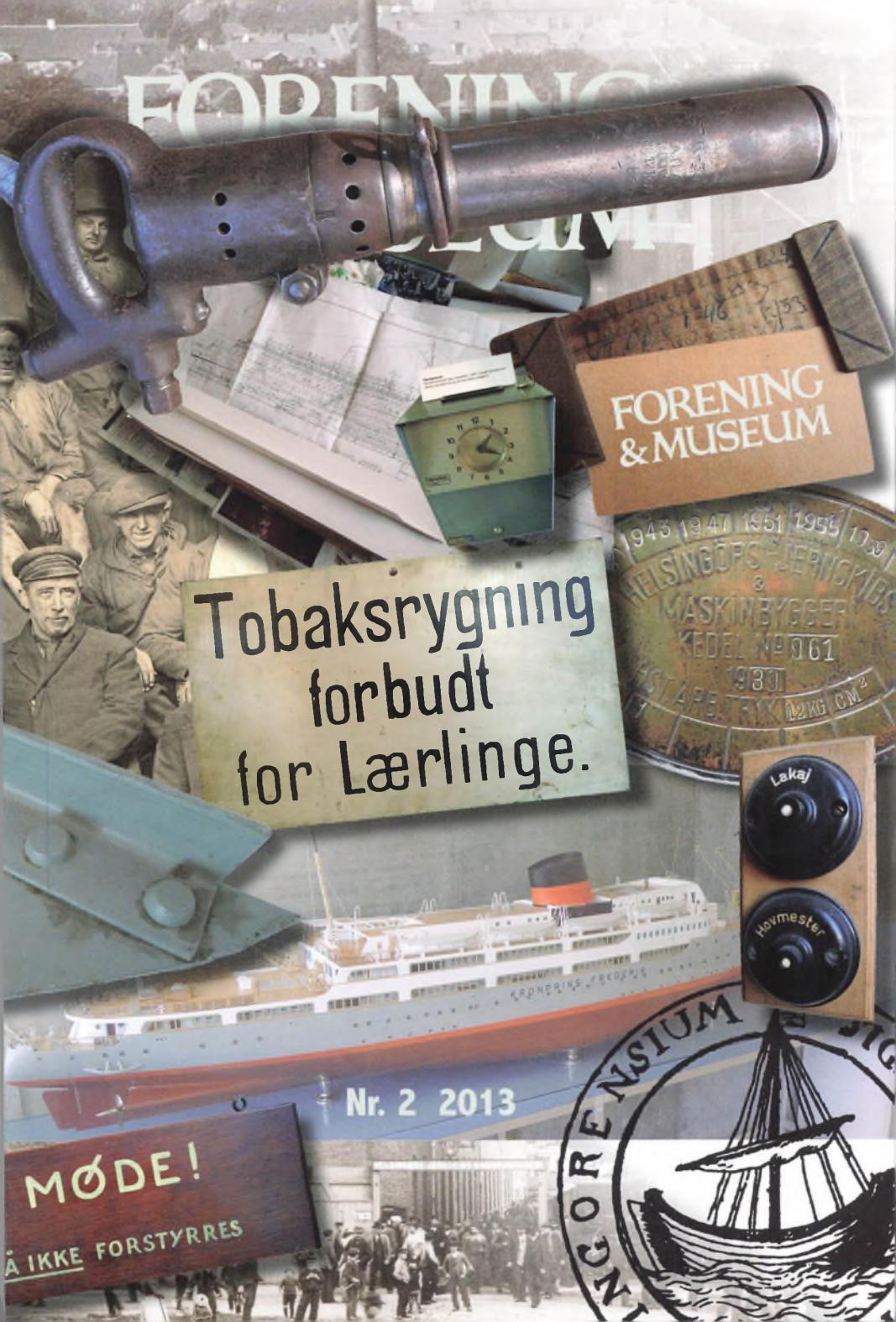
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FORENING

BLAD

FORENING & MUSEUM

Tobaksrygning
forbudt
for Lærlinge.

1945 1947 1951 1955 1959
HELSINGBÖRS-GERNICKIERS
MASKINBYGGER
KEDEL NÖ 961
1939
12KG CM²

Lakaj
Hovmester

Nr. 2 2013

MØDE!

Å IKKE FORSTYRRES

NYE FOLDERE TIL MUSEERNE

Et elementært redskab til at få endnu flere besøgende ind på vore museer er at udbrede kendskabet til vore fire udstillingssteder. Vi har derfor lavet fire foldere, der skal stå på turistkontorer, i venteværelser, butikker og andre offentligt tilgængelige steder. Folderne er lavet efter et ensartet koncept, så de - med et filatelistisk udtryk - er i serie og dermed alle refererer til Helsingør Kommunes Museer. Hvert sted sin passende farve på bånd og logo. Kendetegnet ved folderne er deres collager af vore museers herligheder, der sammen med en kort tekst forhåbentlig vil inspirere folk til at besøge stederne. En QR-kode på hver folder gør det muligt for læsere med smart-phones at komme direkte ind på det sted på vor hjemmeside, hvor det pågældende udstillingssted beskrives nærmere, og hvilke udstillinger og aktiviteter, der er på det relevante tidspunkt. Senere suppleres de med fire

informationsfoldere, der vil ligge på de enkelte udstillingssteder til glæde for de gæster, der vil vide mere om stedets historie.

FORENING & MUSEUM

Lars Bjørn Madsen (ansv.h.)
Torben Bill-Jessen
Kenno Pedersen
Maibrith Bager
Erik Trolle

Tryk: Nofoprint, Helsingør
Lay-out: Lars Bjørn Madsen 2013

Forening & Museum

er et medlemsblad for Helsingør Museumsforening og udkommer med 4 numre om året i februar, maj, august og november.

Stof til bladet indsendes til (lbm64@helsingor.dk) eller pr. brev til Helsingør Bymuseum, Hestemøllestræde 1, 3000 Helsingør, tlf: 4928 1800.

Helsingør Museumsforening

Formand: Torben Bill-Jessen
Næstformand: Kenno Pedersen
Kasserer: Erling Svane
Sekretær: Tom Sinding
Ingrid Dora Jambjer
Bent Jørgensen
Elisabeth Thorsen
Eva Kristensen
www.helsingormuseumsforening.dk

Nye medlemmer

kan indmelde sig ved henvendelse til administrationen på Helsingør Bymuseum (Mai Larsen-Jensen) Tlf: 4928 1800

PENGE, PRAGT OG PROBLEMER

BAG FACADEN PÅ BYGGERIET AF
SKIBE TIL SADDAM HUSSEIN

Af Jacob Bødskov, Museumsformidler

Helsingør Værft kender de fleste Helsingørnere af en vis alder. Mange kan endnu levende fortælle om »den blå bølge« – de mange hundrede værftsarbejdere, der til lyden af værftsfløjten bevægede sig den ene eller anden vej ud af porten. I de 101 år, hvor værftet var en aktiv arbejdsplads i Helsingør, blev der bidraget med mange stykker af det moderne Helsingørs historie med industrialiseringens indtog og velfærdsstatens opblomstring som de alt overskyggende. Og under disse mange mindre historier om alt fra fusk, strejker, teknik og viden. Andre handler om relationen mellem verden og Helsingør – i form af kunder. En af disse kunder har siden markeret sig noget anderledes i historien. Historien om Saddam Hussein, Iraks tidligere diktator, har mange grumme facetter. Men også nogle mere uventede og pudsige. Disse er blevet til udstillingen »Penge, pragt og pro-

blemer«, der kan ses på Værftsmuseet. En udstilling, der handler om, hvordan mødet mellem et værft, der manglede kunder, og en kunde, der manglede en realistisk sans for, hvad penge kunne købe, udviklede sig. Baggrunden for udstillingen kommer her.

Penge

I 1970'erne var Helsingør Værft i modvind. Det lille værft, klemt inde som det var mellem byen og Kronborg, havde svært ved at bygge de store skibe, som tiden krævede. Oliekrisen i 1973 markerede også indledningen på en international værftskrise. I den vestlige verden faldt behovet for søtransport. Oven i problemerne kom en ny konkurrent. Sydkorea overhalede nemlig i 1970'erne og 1980'erne de vestlige værfter og overtog omkring 70 % af markedet. Lavere lønninger, større og mere moderne byggeanlæg og statsstøtte

Præsidentyachten »Qadisiyat Saddam« var 82 meter luksus og problemer i skøn sammenblanding. Skont de mange timers ekstraarbejde og de grå hår hos de ansatte på værftet, var resultatet besværet værd. Flot så den ud. Her ses den kort før færdiggørelse foran værftet. Billedet herunder stammer fra de sidste forhandlinger med den irakiske delegation. En af de ansatte på værftet, der deltog i disse forhandlinger, husker denne som en af de mere fredelige og harmoniske afslagsen. Bagerst på reolen ses modellen af flodprammen. En lignende model kan ses i udstillingen på værftsmuseet.

var Sydkoreas fordel. I vesten betød det, at kampen om ordrer blev hårdere og hårdere. Enhver ordre hevet i land betød således alverden for de mange ansatte. Helsingør Værfts salgafdeling startede et opsøgende arbejde i jagten på nye kunder. Et job, der lagde et vist ansvar på skuldrene af de udsendte. En af dem husker det således:

Hver gang man var ude, så følte man jo at der stod 2000 mand herhjemme og ventede på, at vi havde en ordre med hjem.

Specielle skibe blev udbudt, og Cuba bed på krogen. José Martín, et fragt- og skoleskib til Cuba skulle vise sig at åbne nye døre. Bud blev sendt ud til lande, der ikke i forvejen havde et rederi, men som havde penge og unge mennesker. En rejse for en af værftets ansatte til Iraks ambassade i Stockholm bar frugt:

Jeg tog selv til Stockholm til ambassaden og gav dem et tilbud, som vi oven i købet havde fået skrevet over på arabisk. Det takkede de for. Så gik der fjorten dage, så kom der et telex fra Bagdad, hvor der simpelt-

hen stod »We want such ship« – »vi ønsker sådan et skib« fra Forsvarsministeriet.

De første kontrakter kan dateres til 1974, og i foråret 1976 underskrives den første kontrakt på Ibn Khaldoon, som var et skole- og fragtskib. Ibn Khaldoon blev det første af i alt seks skibe, som Helsingør Værft leverede til Irak. Efter skole- og fragtskibet kom en luksusyacht, en flodpram og tre containerskibe. Pengene begyndte at vende tilbage til værftet. Men alt var ikke helt godt. Kravene til skibenes pragt og de irakiske inspektører førte uforudsete problemer med sig. Som en tidligere skibsbygger meget fint opsummerede det:

I de fem og tyve år jeg har været her, har jeg aldrig haft så meget ballade som med de der inspektører, når der skulle godkendes et eller andet.

Overdreven pragt

Værftet i Helsingør leverede mange skibe. Skibe, der alle krævede håndværk, teknisk snilde og viden. Fra værftets side følte man sig rustet. Man havde selv leveret de første forslag og tegninger til skibene, og resten, det burde man kunne finde ud af. Men skibene til Irak blev dog en noget større udfordring.

Ordren på luksusyachten Qadissiyat Saddam blev afgivet i 1979. Længden på 82 meter gjorde skibet til verdens længste yacht på den tid. Om bord på de 82 meter var der ikke grænser for, hvad Saddam Hussein ønskede af pragt. Stikkontakterne og alle synlige el-installationer måtte belægges med bladguld. De skulle også være af tysk fabrikat. Et system, der ikke

Om bord på skibene var alt luksus efter tidens standard. Skibene blev indrettet som luksussummerhuse og mindede måske mere om en flydende strandvejsvilla, end et skib.

passede sammen med de moduler, som værftet benyttede sig af. Om bord blev der ikke sparet på luksussen. Her var der blankpolerede mahognipaneler, vægmalerier med arabiske motiver, bederum, jacuzzi, platform til helikopter og sølvtøj til 200 mennesker - skønt der kun var plads til omkring 28!

Flodyachten Al Qadisiya (fotografiet side 3) var en mindre yacht, der var indrettet til at kunne sejle på floderne Eufrat og Tigris. Skibet skulle være fladbundet og med master, der kunne lægges ned, når det skulle passere under broer. Selvom flodyachten var mindre end præsidentyachten, var den bestemt ikke mindre luksuriøs. Tværtimod. En fladbundet flodyacht bygget til en ørkenstat, med en meget snørklet flod og ovenikøbet bygget langt væk fra Irak og uden selv at være i stand til at sejle dertil, må siges at være et pragtprojekt. Derudover var hele skibet bygget af armeret materiale. Et materiale, som værftet normalt ikke arbejdede i. Men en løsning måtte findes. En tidligere ansat på værftet husker episoden således:

Der lå en skydebane herude. Vi købte plader; vi vidste virkelig kunne holde. og så tog vi derud og havde en militærmænd med. Vi lå og skød på pladerne for at se, hvilke pladetykkelser, der opfyldte kravene. Der havde vi også officererne med.

Problemer

De ordrer, der skulle have været en redning for værftet i den trange tid, viste sig at volde mange uforudsete problemer.

De første problemer opstod i forhandlingerne mellem værftet og Irak. Dels fordi det krævede mange rejser frem og tilbage og dels fordi, det var svært at nå til enighed. Der var ikke sikkerhed for noget, før

Værftets direktør, H.J. Esmann Olesen, fortæller, at flodyachten Al Quadissiya var en ren juvel med lækre materialer og udsmykninger som fra 1001 nats eventyr, hvilket med al tydelighed fremgår af dette fotografi fra dette sojlebårne rum. Den var sikret mod attentater, idet vinduerne var fremstillet af skudsikkert, 58 mm tykt polycarbonat i stedet for normalt glas.

underskriften var på papiret. En af de sidste kontraktmøder endte således:

På et eller andet tidspunkt dristede jeg mig til at tage den her kontrakt, og så sagde jeg, at: »så skulle vi jo gerne lige...«. »Nå ja« sagde han. »Jamen jeg spurgte præsidenten, inden jeg tog af sted, om det var i orden. Vi kan godt underskrive, men jeg skal først have yderligere 5 procent reduktion i prisen, og så skal jeg have ti Mercedes luksusbiler og fem busser oveni«.

Det noget uventede krav førte et hektisk døgn med sig. Løsningen blev et afslag på en materialepris i stedet, hvilket tilfredsstillede begge parter. Men det var bestemt ikke det eneste problem. Kreative tanker måtte gøres for at overbe-

vise de irakiske inspektører. De holdt sig først og fremmest stramt til tegningerne og papirerne. Den mindste forskel var et problem. Dernæst foretog de utallige kontroller. Alle plader var igennem tre kontrolstadier – rederiet, Lloyds og de otte irakiske inspektører. Var blot én af de otte utilfredse, så måtte arbejdet gøres om. Ved inspektion bar inspektørerne tit hvide handsker. Blev disse snavsede eller revet itu – så måtte arbejdet gøres om. Dyr designmøbler blev testet, sengelinned bestilt på fine systuer, og teaktrægulvet skulle lægges, så årene lå samme vej. Grunden til problemerne skal findes i Irak. Landet var en rig stat, og penge var der nok af hos de få. Og landets herres ønsker gik man langt for at tilfredsstille. De kendte ikke til, at der kunne være et loft for, hvad der var muligt. En anden grund til problemerne findes ligeledes i Irak. En tidligere ansat på værftet opsummerede det således:

Der var jo krig mellem Irak og Iran. Den stod på i otte år og var et stort slagteri. Og derfor – de officerer der var her for at være inspektører, de vidste jo, at når de var fær-

dige her, så risikerede de at ryge til fronten, og det var jo næsten den sikre død - var det meget, meget svært at få noget som helst godkendt.

På trods af alle problemerne lykkedes det værftet at bygge alle skibene. Dog dækkede den aftalte pris ikke helt omkostningerne, og for værftets side endte byggeriet til Sad-dam Hussein som en underskudsforretning. Efter skole- og fragtskibet, præsidentyach-ten og flodprammen fulgte en ordre på de

tre transportskibe. Disse skulle blive de sid- ste, der sejlede fra værftet før det lukkede. Udstillingen »Penge, Pragt og Problemer« bygger på en række interviews med for- skellige ansatte fra værftet. Alle har stillet op til rundbordssamtaler og har bidraget med deres oplevelse af byggeriet. Historien fortælles altså både fra direktørens stol og fra skibsbyggerens plads i dokken. Endvi- dere vises det noget specielle sengetæppe, som har en helt særlig historie – men den gemmer vi til museumsbesøget.

Helsingørs alt for levende havn

En læser beklager sig i Helsingørsposten den 21. marts 1833 over det overhåndta- gende tiggeri på havnen.

»Den, der dagligt besøger Havnen, ærgres sig vist ofte over de mange Børn, baade Dreng og Piger, der anfaldt enhver fremmed Skipper, der kommer i Land med deres uforskammede Tiggerier, der ikke sjeldent gaaer til den meest uartige Paa- trængenhed. Hvorledes det gaaer til, at disse Børn kan opholde sig der fra Morgen til Aften veed Indsenderen ikke, men vist er det, at Politiet vilde henvise de i Land kommende Sømænd en Tjeneste, hvis det befriede dem for et saadant ubehageligt Overhaeng. I Kjøbnehavn har Skildvakterne ved Toldboden Ordre til at bortvise alle Tiggere. Om dette er tilfældet her, veed jeg ikke, men ønskeligt er det om de Skildvakter, der findes ved Havnen fik en saadan Ordre og vilde overholde den.«

Men det var ikke det eneste problem ved havnen, som en læser af skriftet Raketten (nr. 47 1833), handelsbetjent i København Hans Peter Nielsen, her bemærker:

»Skibsklarererne holde en Deel Mennesker, som spadserer fra Solens Opgang til dens Nedgang paa en aaben Plads ved Toldkammeret, for, som det hedder, at vise de ankommende Skippere til de Huse, de ere anviiste at klarere hos, thi Kontorerne have hverken Skildt eller Navn udenpaa deres Huse. Men kommer en Skipper, som ei har været der før og ikke er adresseret til Nogen, ja! saa skal man see, hvor- ledes de Mennesker, der kalde sig Brobetjente, slide, trække i, sluddre og præke med Skipperen for at faae ham kapret, hver til sit Huus. De, der holde Skipperhuus bruge samme Kunstgreb; Grønhandlerne, Slagterne, Bagerne have igjen andre Kunstgreb ved deres Agenter paa vedkommende Steder.«

Det er blot en af utallige beretninger, der findes i samtidige publikationer og i arkiva- lerne, om det, set med vore øjne, fascinerende liv ved Helsingørs havn i sundtolds- tiden. Denne del af Helsingørs betydningsfulde historie afventer nærmere forskning!

CYKLEPIGEN I HØJSTRUP

OG DEN GRÆSKE DRØM

AF ERIK TROLLE

Mange kan utvivlsomt endnu huske Helge Holmskovs friske cykelpige som stod i en privathave på Nordre Strandvej i Højstrup. Den var skabt af den kendte billedhugger Helge Holmskov, født i 1912 og død i Dragstrup ved Gilleleje i 1982.

Holmskov var uddannet grovmed, medens han som kunstner var autodidakt. Han blev i 1957 medlem af kunstnersammenslutningen Grønningen, hvor mange af hans arbejder blev vist. Samme år modtog han Eckersberg-medaljen. Særlig kendt er hans arbejder i jern hvor motivet ofte var piger der cykler, sjipper eller hænger tøj op.

Cykelpigen i Højstrup blev lavet i 1961 og havde en højde på 109 centimeter.

Det var familien Oiva Rydeng, i øvrigt en bror til den kendte fuglemaler Leif Rydeng, der fik figuren opstillet på græsplænen mod Nordre Strandvej.

Mange af de vejfarende på Strandvejen kastede et blik på den friske kønne cykelpige

og glædede sig over, at der også i en privat have kunne stå et så markant kunstværk.

Da Oiva Rydeng og hustruen Anne Rydeng omkring 1980 flyttede til Frankrig, forsvandt cykelpigen og også en senere opstillet figur af Holmskov, »Sjippepigen« fra 1973. Flere år senere fandt Frederiksborg Amtsavis' arkitekturmedarbej-

Helge Holmskov er med sine værker repræsenteret flere steder i Helsingør. På Skolen ved Gurrevej blev hans skulpturgruppe »Pige og Dreng« opstillet i 1964. Den forsvandt i 2010 og er vist aldrig fundet igen.

Ved indsejlingen til Nordhavnen blev Holmskovs markante, sortmalede nonfigurative jernskulptur opstillet i oktober 1989. Den består af to små rektangler i uregelmæssig tykkelse og form flettet ind i hinanden. Skulpturen blev oprindeligt lavet i 1955 som model til et større monument i Roskilde.

Fotografier: Carsten Nielsen 2009.

der ved et tilfælde den glade cyklende pige ved slottet Chateau du Baillout i Frankrig. Et slot som Oiva Rydeng sammen med sin hustru havde erhvervet, og hvor de boede en del år.

Senere vendte ægteparret tilbage til Helsingør hvorefter »cykelpigen« og »sjipegigen« blev solgt på Ellekildes Auktioner i oktober 2000.

Det græske hus

Huset på Nordre Strandvej, inspireret i sin byggestil af Middelhavet og Grækenland, er bestemt også værd at se på.

Det er opført i 1937 som sommerhus for fru jernstøber Rasmussen Odense. Historien fortæller at fru en havde været på krydstogt i Middelhavet og var blevet meget begejstret for den sydlandske arkitektur.

Hun lod grunden udpege på et luftfoto-grafi og sendte derefter en mand af sted for at købe den. Derefter satte hun sine to arkitekt sønner, der havde været med på krydstogtet, til at tegne huset, med inspiration fra turen.

Huset blev med vilje muret ujævnt op. Murskifterne bølger op og ned som et billede af Middelhavets urolige vand, skæv-

Rydengs hus, Nordre Strandvej 55, er opført i 1937 for en fru jernstøber Rasmussen i Odense efter tegninger af arkitekt Aage Rasmussen. Flere træer, bl.a. det udhængende tag, synes inspireret af sydeuropæisk arkitektur. Fotografi: Erik Trolle.

hederne skulle samtidig minde fru en om de pittoreske græske landsbyer.

En god dansk murer kunne jo ikke mure sådan noget, så det fortæll-

les, at arkitekten hver morgen mødte op med en kasse øl.

Når han havde kontrolleret husets

korrekte skævheder, inddrog han vaterpas og lodsnor.

Ved i dagens løb at tømme øl-

Udsnit af arkitekt Aage Rasmussens tegning til mode-rens sommerbolig. Cyklepigen var opstillet på den store plæne foran huset ud mod Nordre Strandvej, Helsingør Kommune, byggesagsarkivet.

kassen, lykkedes det murerne at overholde forskrifterne.

Vinduer og døre blev på bedste græske vis forsynede med blå kanter som skulle holde de onde ånder væk.

En overtro måske, men den blå kant skulle angivelig også have en praktisk effekt ved at kunne holde insekterne ude.

Forbillede for Kystens Perle

I 1945 blev der bygget lidt om, således at huset fik helårs status. Indvendig fik man arkitekten og showmanden Max Louw (1910 – 1977) til at indrette huset efter egne markante idéer.

Han malede og modellerede en solnedgang og 19 solsikker direkte på væggene. Sovæværelset blev nyindrettet til en art-deco-drøm af spejle, ædeltræ og gammelrosa stofbesætninger, et forbillede for brudesuiten på Kystens Perle, hvis bygninger stadig står som et minde om den selvlærte arkitekt.

På alle fire vægge og i loftet er der store spejle med slebne motiver.

Fruens toiletbord og herrens toilethylder er

i sort og hvidt glas. Dette drømmesovæværelse er som taget lige ud af en amerikansk film fra fyrrerne.

Familien Rydeng havde mange gode år i det spændende hus, som senere er blevet handlet flere gange.

Huset står stadig ganske velbevaret, og haven har på forbløffende vis undgået udstykning, ligesom mange af naboejendommene, men den glade cykelpige og hendes veninde er fortsat savnet af mange.

Hotel Kystens Perle repræsenterede om noget Cyklepigens tidsalder. Her på Nordens festlige hjørne med sundets vogter i baggrunden kunne gæster fra nær og fjern spise og danse til langt ud på natten.

Det særegne bygningsværk, der var opført for den lokale hotelkonge, Oscar Pedersen, i 1953 efter tegninger af Max Louw, er i dag omdannet til ejerlejligheder.

Niels Aalemands Genvordigheder

Af Torben Bill-Jessen

Vor store historiker Laurids Pedersen skrev de to store bind om Helsingør i Sundtoldtiden 1426-1857. Det er helt centrale værker om beskrivelsen af Helsingør i gamle dage. Jeg kan kun opfordre til, at man tager bøgerne ned fra hylden og læser i dem, for der er et væld af spændende historier. En af de ejendommelige beretninger, han og hans medarbejdere har fundet i tingbøgerne handler om en af Helsingørs mange store købmænd, som voldte samfundet store problemer i 1600-tallet. Her kommer frit efter Helsingør i Sundtoldtiden bind II side 140ff denne herlige historie.

Niels Pedersen kræmmer var hans navn, men det oplystes af et vidne under et af de flere hundrede retsmøder, i hvilke hans sager behandledes, at han så længe den pågældende havde kendt ham ”er nævnt og kaldet med Aalemands tilnavn”, hvilket navn han da almindeligvis er gået under. Han var en ret velstående købmand, hvis bod lå omtrent, hvor Stengade 50 eller 52 ligger i dag. Ved hans død fortæller skiftet efter ham om ”Reoler” fyldt med klædevarer. Alle disse varer blev hver morgen taget frem af forretningen og lagt ud på bænke, der var anbragt langs husets vægge, eller måske blev de lagt i et bislag, så folk kunne se vareudbudet.

Det var om denne Niels Aalemand at en af tingbogens mange sider kunne berette, at der en fredag aften i året 1631 - foran hans hus - var samlet Thor Klokker og flere andre godtfolk, som var kommet til, fordi der udenfor hans dør lå et lille, nyfødt barn. Ifølge tingbogen udtalte borgmester Peder Svendsens søn, Lille David, til Niels Kræmmer: ”Niels, tager det smukke barn til eder og giver det et svøb. De siger,

det er eder så ligt”. Niels Kræmmer gav Lille David svar på tiltale, at ”barnet var bøddelen og djævelen ligt”, og at borgmester Peder Svendsen og de andre godtfolk havde betalt kvinden for at beskyldte ham derfor, og hænge ham ud. Herefter langede købmanden Lille David to eller tre slag, og drengen løb straks hjem.

Den 9. april samme år var der møde udi borgmester Niels Madsens hus, og da oplyste Mette Andersdatter – frivilligt - med barnet på hendes arm, og hun svor ved hendes sjæls salighed, at Niels Pedersen Kræmmer var fader til hendes barn, og at

Helsingørs kag (en høj stolpe) stod på torvet ved rådhuset skråt overfor St. Olai Kirke, som det ses på Resens træsnit fra omkring 1660 (t.v.). Ofte var det utungtige kvinder, der måtte lide straffen at blive kagstrøjet, altså bundet til kagen og pisket med ris, som vist på træsnittet herover:

det var sket i hans eget hus 14 dage før Påske i fjor.

Niels Kræmmer havde ellers gjort sig store anstrengelser for at klare sig fri af denne sag. Mette havde været i tjeneste i hans hus, men da hun blev sygelig, sendte han hende bort. Hun var da en tid lang hos Else Olufsdatter, der boede i Christen Davidsens have. En gang Niels var derinde hos Mette, kom Niels Aalemands kone og bankede på porten. Så brød Niels Kræmmer en planke ud af plankeværket og slap ud denne vej og stak i løb ned til Anders Jonsens, hvor han købte lys, som han sendte hjem til konen, ”på det hun skulde tænke, han var ikke andensteds end der”.

Senere fik han Mette anbragt hos en mand i Espergærde. Mens hun boede der, sagde hun en dag til bonden ”Jeg tør inte gå til byen igen, kære, gør vel og åg mig neder”. Bonden sagde ja og kørte hende ind til Helsingør, hvor Mette om aftenen tog ind hos Thomas Vagtskriver. Bonden hentede så Niels Kræmmer, der skulle komme og tale med hende. Thomas Vagtskriver ville dog ikke have Mette ind i huset, men vagtskriverens kone fik overtalt Mette til at tage et lys og gå ud at tale med Niels. Niels Aalemand spurgte hende, hvem hun ville beskyldte (for det med barnet). Da svarede

hun ”den, som havde gjort det”. Da sagde Niels: ”Da skal jeg fly dig en rød trøje”. (Han mener, at hun vil blive kagstrøjet, når han sværger sig fri, idet hendes - den løstgængende kvinde og tjenestepiges - vidnesbyrd ikke vil blive taget som gyldigt imod en borger som ham).

Han lovede hende desuden penge, hvis hun ville drage hen, ”så vidt som ridefogden råder over”. Han foreslog hende en vintappersvend og flere andre, som hun kunne beskyldte; men Mette ”vidste ingen at lægge ud uden den sandskyldige”.

Tingbogen fortæller, at da Mette så, at hun ikke kunne få noget ud af ham, gik hun ud af døren og satte sig og græd. Niels Kræmmer gik ind i stuen og satte sig med hånden under kind. Thomas Vagtskriver sad herinde og læste i ”Susannæ Historie”. Niels sukkede og sagde ”Gud bedre den, som haver med horer at bestille”. Mette svarede, at ”jeg vilde vel svare eder dertil, om jeg havde der lyst til”.

Siden besøgte Niels Kræmmer hende et par gange for at overtale hende. Han ”ville lade hende beskikke med 3 mænd”, som hun kunne aflægge bekendelse for. Ville hun bare undskylde ham, skulle hun dagligt nyde godt fra ham. Mette spurgte ham, hvormed hun skulle undskylde ham. Hun

kunne ikke sværge sin salighed bort for hans skyld. Niels Kræmmer svarede hende, at hun kunne "mene eet og sværge på et andet".

Ved et senere besøg "tog Niels et lys i hånden og gik til barnet og sagde, han ville se, om det var faderen lig. "Ja Mari", sagde han, det er nok et smukt barn, det er nok faderen lig".

Senere sendte han først Christen Dugsvend ud for at true hende med, at der ville komme to mænd indefra byen til hende, de skulle sige at borgmesteren og rådet ville lade "slå hende i jern".

Og siden kom Karen Slagters, som skulde bede hende, at "hun ville drage sin kås (kurs eller vej), så langt hen, som denne slotsherre regerer, for hans kvindes skyld, at hun ikke skulle fortænke ham for hende, for hun lå her så nær i næsen". Men Mette bad ham blot sende hende en daler til barnet, som hun havde til gode af sin løn.

En anden sag var i november samme år med Ane Christensdatter, der også var i tjeneste hos Niels Kræmmer. Nu her i retten sigtede hun førnævnte Niels Kræmmer for at være fader til det barn, hun nu gik med, og samme lejermål var sket på Laholms Marked. Hun kunne bevise at hun i går for jordemoderen og tvende dannekvinder havde bekendt det samme (der blev foretaget en malkeprøve for at se om kvinden var gravid).

Tjeneren kom nu ind med en bylt, som hun have båret da hun kom. Den blev for retten pakket op, og deri fandtes hendes linnedklæder og noget klæde, som Niels Kræmmer nægtede, at have givet hende. Yderligere havde han lovet hende 100 daler hvis hun drog bort, og han ville forsøge at få hende til "at beskyldte på en soldat". Dertil svarede Ane, "at hun ville ingen soldat have, thi når han havde fordommeret, hvad hun havde, så satte han hende på brætspillet, det vilde hun ikke".

Niels havde også tilbudt hende til andre bl.a. Oluf Skrædder i Espergærde. Men

denne sagde, at "han ikke vilde tage øksen af en andens hoved og sætte i sit".

"Ane, Ane", sagde Niels Kræmmer, "vil du nu frelse mit liv, da står det til dig. Det er nu den tredje gang, de haver taget mig, (d.v.s. at nu gjaldt det livsstraf). Jeg skøtter ikke om at miste mit liv, var det ikke for mine smukke børns skyld. Jeg haver en smuk datter, som er gift i Fleckerøen".

Til Slut havde Niels Kræmmer lejet en vogn, der skulle køre Ane til Korsør eller Kalundborg, eller i det mindste så langt som til Holbo Herred. Han skulle så give hende 20 daler, 30 alen lærred og hans hustrus kåbe. Endvidere sørgede han for, at hun aftenen, før hun skulle rejse, blev godt beværtet med "søden ål, smør og saltet torsk", og han betalte 3 skilling for brændevin til hende om morgenen, samt 2 skilling til kringler og 2 til øl. Da var klokken 8, og han turde ikke blive der længere. Det var vist ved denne lejlighed, at han udbrød "Du går her så længe, at du får en rød trøje, det var dig bedre, at du varst din Kås".

For retten svor imidlertid Niels Kræmmer ved sin sjæl og saligheds ed, at han ikke var fader til Ane Christensdatters barn, "så sandt Gud skulle være ham barmhjertig på den yderste dommedag".

Omtrent ved denne tid var Niels Kræmmer til gilde i Peder Aalborgs hus. Og Peder spurgte ham, "om han soer for det kvindfolk, Ane, på rådstuen". "Jeg soer vist og møgit", svarede Niels Kræmmer. Da svarede Peders kvinde: "Sværges eder ikke om men, og forvarer eder, hvor I sværges". Dertil svarede Niels Kræmmer: "Livet er kært, en nødtvungen ed er Gud led. Gud siger selv: Var et menneskes synder blodrøde, da kan han gøre dem snehvide. Jeg haver trættet med borgmester, og råd i 17 år, de kunne aldrig få bugt med mig, men nu går sagen mig svar nær".

Da man i retten forholdt Niels Kræmmer disse og andre vidneudsagn, svor han på ny "ved sin sjæl og salighed og al den del han skulle have i Guds rige på den yderste dommedag", og "bad Gud, at han skulle

blive så gal, at han åd sin egen Tunge, om han havde haft slige ord”.

Men den 21. november 1631 stævnedes underfogden Niels Kræmmer, da han nu tredje gang var befunden ”udi lejemål” på trods af sit ægteskab og mente, han burde at straffes på sit liv.

Med Niels Kræmmers hjemlige forhold stod det også ganske ilde til. Naboerne vidner enstemmigt, at han ”slår og drager sin hustru, så hun idelig går blå og blodig”. En af dem ”ønskede gerne han boede en anden Sted”, en anden tidligere nabo ”takker Gud, at han kom fra hans nabolag, og vilde ikke bo der igen for mange penge”.

Gang på gang vidner flere bartskårere, at de havde forbundet hende. Hun var brun og blå, ilde skamferet og havde to huller i hovedet og en åben skade i armen. Et vidne havde set, at Niels havde slået hende med en jernalen. Men Niels Kræmmer nægtede stadig, og det synes at være lykkedes ham at bevise, at konen havde været fuld og var faldet ned ad en trappe. Den førnævnte pige, Ane, vidnede om hustruen, at hun havde truffet hende liggende ved en kramkiste, døddrukken og flydende i sit eget blod. Og hun bad Ane: ”Min kære pige, hjælp mig hjem, da vil jeg give dig et flettebånd for din umage”. Thi hun vidste ikke, hun var i sit eget hus.

Hustruen havde ”skammeligen overskældt Niels Kræmmer og kaldet ham mange gange en tyv, en skælm og en claudit med mange ukvemsord, og haver ønsket, at han ikke skulde dø af verden, før han døde i en tyvegalge”. Niels Kræmmer havde aldrig ”slaget hul på hendes legeme uden een gang, han slog til hende med en ost for en skiden mund, hun brugte”. En anden gang ”stod hun for ham med begge næverne i siden og råbte: Slå, slå, din skælm, eller Gud give bøddelen slå dig”.

Da man i retten foreholdt Niels Kræmmer, at han havde slået sin hustru, sagde han, ”at han havde slaget hende over 100 gange, men - han havde også haft hende i 39 år ”.

Omsider blev de begge straffet i halsjernet og måtte på rådstuen love at bedre sig. Hun at holde sig fra brændevinsdrik og onde ord, og han ”ikke at slå eller overfalde hende”, som han indtil havde gjort, det var sket af uforstandighed.

Kort efter døde Niels Kræmmers hustru. Det lå nær at mistænke ham, for at have slået hende ihjel. Der blev valgt 16 nævninger, der undersøgte sagen og frikendte Niels Kræmmer. Det frelste ham, at hans hustru selv havde sagt, at det var hendes gamle skade, rosen i benene. Niels Kræmmer blev i øvrigt så rørt ved hendes død, at han kysede liget 3 gange på munden, hvortil Anne Roberts sagde ”Det skulle I først have gjort”.

På grund af skiftet efter hendes død var Niels bod tillukket med rettens segl. Men Niels begik indbrud i sit eget bo, stjal en del varer, som han ved nattetid sendte til København for, at sælge dem for egen regning. For købmandsboden satte han et andet segl. Manden, der hjalp ham, rømte af byen. Og ”der lystes af prædikestolen om samme godeses forrykkelse”. Endelig blev da Niels Aalemand fældet. Han blev ”tilkendt at være tyv og tyvs medvider”, men blev benådet mod at ”rømme kongelig majestæts lande og riger”.

Endnu en ejendommelighed er en genstand, der nævnes i hans skifte: ”En jernlænke, som Niels Kræmmer havde brugt at fængsle sin hustru med, sat i pris for 2 mark”. Om denne lænke oplyste klejnsmeden Peter Fett under forhørene, ”at Niels Kræmmer kom engang til ham og bad ham gøre en lænke for betaling. Så gjorde han en lænke til Niels på 5 kvarter lang (knapt 80 cm). Og sagde Niels (til Peter Fett), at han ikke vidste, hvor han skulle bære sig ad med sin hustru. Hun løb ud på gaden iblandt folk, fuld og gal”.

Nogen stund derefter kom han ind til Niels Kræmmer ”Da sad Niels kvinde i lænken ved kakkellovnen og var fast ved kakkellovnsfoden. Og hun bandede Peter Fett, han havde gjort hende den Lænke”.

Lokalthistoriske Noter

MARIENLYST IGEN

Det er en velkendt sag, at kommunen ikke længere ønsker at drive og vedligeholde Marienlyst Slot, der tidligere var et af vore museers udstillingssteder. Kommunens beslutning betød, at en lang række borgere gik sammen og stiftede foreningen Marienlyst Slots Venner, hvis medlemsskare vokser med ganske stor fart og nu er betydeligt større end Helsingør Museumsforening!!

Man forstår det jo godt, for Marienlyst har gennem hele det 19. og 20. århundrede været Helsingørs helt store turistattraktion, der først i 1920-30'erne blev overgået af Kronborg. Der findes næppe noget skrift om Helsingør, hvori Marienlyst ikke er omtalt. Et af de tidligste er en udateret beskrivelse af Kronborg og Helsingør fra omkring 1780. Heri kan man naturligvis læse om Marienlyst:

»Strax nedenfor Helsingør er et Sommerhuus med en kostbar Have, den grævelige Moltkiske Familie tilhørende, som ved en Tilbygning af skjøn Architectur i de senere

Aar er anseeligen forbedret. Det ligger saa højt over Byen, at man derfra har en meget herlig Udsigt over Kattegats og Øresunds skibrige Vande, saavel som over Skaane og Halland, med dets navnkundige Forbjerg Kullen. Den forrige Bygning havde Frederik den Anden, omtrent i Aar 1580, ladet bygge, dog noget mindre, men ligesom nu med et fladt italiensk Tag, besat paa Kanterne med Zirater. Indvendig er en god Deel ordentlige og velindrettede Værelser, skjøndt Huset ikke bestemmes til nogen vedvarende Beboelse. Bagved hæver sig det stejle Bjerg saaledes, at man fra Husets Overdeel kan gaae lige ud i Lysthavens øverste og ældste Deel. Denne er ikke stor, men vel beplantet med Alléer, grønne Arcader eller Buegange, Æreporte etc. samt ziret med nogle Kongers Brystbilleder af Metal paa Fodstykker. Derfra nedstiges paa Bjergets Side ved adskillige Terrasser til Havens nederste Deel, som for ikke mange Aar siden er anlagt og har skønne Vandspring. Stedets forrige Navn var Lunde haven.«

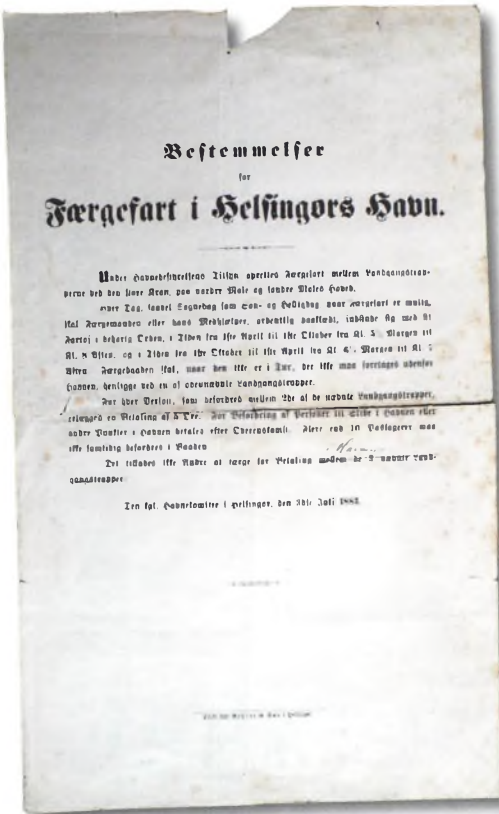
Dengang var det især haven, der tiltrak sig turisternes opmærksomhed, idet bygningen ikke var åben for offentligheden. Den balustradeprydede belvedere på toppen af bakken blev anlagt i 1801 efter tegninger af hofbygmester Boye Magens, og det blev en kæmpe stor attraktion. Søren L. Lange var blot en af mange kunstmalere, der forevige stedet, men hans kolorerede stik (t.v.) fra 1803 er den ældst kendte gengivelse af den prægtige udsigt fra belvederen.

DEN LILLE HAVNEFÆRGERUTE

I 1882 var byens Færgelav, der var etableret i 1630 på et godt grundlag af Øresundstolden, ophævet, og byrådet måtte derfor behandle et forslag til en ordning af færgevæsenet i Helsingør, bl.a. i form af et nyt reglement for færgefarten mellem havnen og rheden nord og syd for Kronborg. Den, der ønskede at ernære sig ved transport af personer og gods mellem havnen og rheden, skulle således besidde »et forsvarligt, med det fornødne Inventarium forsynet Fartøj« og han skulle naturligvis være skikket til at føre båden på forsvarlig vis. Færgemanden måtte ikke drive kadrejeri, og der var klare regler for betalingen:
 »For Befordring til eller fra forbiseilende Dampskibe, der gaa i stadig Passageerfart, eller som stoppe tæt udenfor Havnen,

erlægges for hver Person med Reisetøj og Rejsegods 1 Kr. Børn under 2 Aar gaa frit med; for Børn fra 2-12 Aar, samt for Matroser, Haandværkssvende og andre Personer af den tjenende Klasse, saavel som for Almuefolk erlægges det halve. Befordring længere ude fra Rheden til Havnen betales for een Person med 4 Kr. og for hver Person mere med 1 Kr. Al anden Befordring imellem Havnen og Rheden betales

Herover: Færgebåde ved et dampskib. Tegning af Holger Drachmann 1879. Herunder ses et udsnit af Sigvard Hansens stenningsfulde maleri af havnens søndre mole i 1884. Øresundstolden havde længe været en saga blot, men der var stadig brug for færgemænd, om end tiderne ikke længere var til opretholdelsen af det ærværdige gamle Færgelav. Færgebådene ligger ved den ganske befærdede mole, og der var klare bestemmelser for, hvor og hvornår bådene måtte ligge her. For enden af moleen havde færgelavet i sit skur, og her holdt færgemændene fortsat til.

efter Overenskomst; dog kan der, hvis det skulde vise sig nødvendigt, fastsættes et Maximum for Betalingen.«

I sommeren 1883 besluttede Havnekomiteen at oprette en færgefart mellem landgangstrappen ved den store kran, på nordre mole og søndre moles hoved. Altså en tur tværs over havneindløbet. Færgemanden eller hans medhjælper skulle være ordentlig påklædt og indfinde sig med sit fartøj i behørig orden alle ugens dage - når ellers færgefart var mulig. Sejladsen foregik fra kl. 5.30-20 i sommerhalvåret og fra 6.30-19 i vinterhalvåret. Sejlturen kostede 5 øre, men skulle passagerer sejles til deres skibe andetsteds i havnen, betalte man efter overenskomst, og det maksimale passagerertal i båden var 10 personer.

ØL, VÆRTSHUSE OG TØFFELHELTE

Helsingørsposten bringer læserbreve, der giver et herligt billede af dagligdagens Helsingør, og her i bladet har vi siden 2007 bragt en del af disse. Men der er mange flere. En læser besværer sig i februarnummeret 1833 over, at visse bryggere i byen sælger øl fra ustemplede og ujusterede ølankre.

»Er der nogen Brygger tilladt at lade det Øl ombære eller overhovedet at sælge Øl i ujusterede Træer, og dersom saadanne ustemplede Træer findes, var det da ikke interessant at maale dem, for at see om de ikke holdt adskillige Potter mindre end de bør holde? Dersom det er utilladeligt at have saadanne ujusterede Tønder, Fjerdinger eller Ottinger, hvem bør da have Tilsyn med at Bryggeren holde sig Loven efterret-

Helsingør manglede ikke just værtshuse i sundtoldstiden. Øverst t.h. ses et interiør fra et af Strandgades værtshuse, hvor glædespiger sørger for gæsternes velbefindende. Ved siden af manden til venstre ligger øltræet, men om det opfylder krav til justering og bryggerens indbrændte mærke er ikke godt at vide.

telige, og hvilken Straf bør de ansees med, der have saadanne ujusterede Træer?»

Svaret fik vi ikke, men der har utvivlsomt været gode grunde til læserens spørgsmål, trods klare regler for slig emballage.

Lad os, nu da Helsingørsposten beskæftiger sig med øl, sammen med en helsingorner ved navn Mads Drejer besøge et af byens værtshuse. Han skriver i marts 1833:

»Naar jeg den hele Dag har staaet ved min Dreierbænk, tager jeg i Mørkningen Hat og Stok og vandrer til et Ølhuus eller til en Viinkjælder, for at vederqvæge Hjertet og samle Kræfter til den følgende Dag. Jeg sidder da ganske roligt og stille med Piben i Munden og et Kruus Øl for mig og damper og tager mig en Slurk og hører paa de andre Gjæsters Passiar. Paa denne maade har jeg overflødig Leilighed til at studere Menneskers Sind og Tænkemaade, og naar jeg kommer hjem i min varme Stue, tilbringer jeg et Par Timers Tid med at afcopiere de Originaler, hvis Væsen og Færd især har tildraget sig min Opmærksomhed.

En anden dag sad Mads Drejer på værts- huset, da en stor mand trådte ind ad døren.

»Jeg sad allerede paa min gamle Plads og stoppede min Pibe. Stuen var næsten fuld af Mennesker, de sædvanlige Gjæster, der her vederqvæge sig efter Dagens Besværligheder, eller undflye huuslige Sorger.

En stor, anseelig Mand traad ind. Et bredt Ansigt, paa hvilket Dumhed og Stolt-hed troner i søsterlig Samdrægtighed. En Opførsel, der var saa plumb at man virkelig skulde troe, at denne Person havde tilbragt sin Levetid med at studere alle Skatteringer af Tølperagtighed. Enhver, som han troer, at være voxen, overfuser han. Falsk Vittighed strømmer over hans Læber, som muddret Vand over Rendestenen i Brøndstræde i Regnveir. Han disputerer, politiserer, scoptiserer, kort sagt, han søger enhver muelig Lejlighed til at vise sig, og viser virkelig et Faars Dumhed og en Abes Ondskab.

Jeg skulde ikke have udkastet dette Billede, da saadanne Originaler ere almindelige nok, dersom jeg ikke havde lært at kjende samme Person paa et andet Sted og i en ganske anden Skikkelse. Jeg havde just Forretninger at afgjøre med ham og gik til ham i hans Huus. En lang vindtør Sybille tog imod mig. Hendes Hoved var indbun-

det i et uldent Klæde; paa Kroppen havde hun en Kjole, der stivnede af Smuds, og paa Fødderne et Par Slæver, der lod til, for mange, mange Aar siden, at have udgjort det Underste af et Par Mandfolkestøvler.

Hvem vil han tale med?, spurgte Qvinden-mennesket med en Stemme, der lignede en anskudt Strandmaages. *Med Hr. T. - Hvad vil han Hr. T.? Er det ikke noget jeg kan forrette?* - *Nei min gode Madame! Jeg har Forretninger med Hr. T. - Gode Madame, see, see. - Saa faaer jeg da kalde paa Asnet.* Figuren slæbte sig hen til en sidedør. *Kom ind, klodsede Æsel! Der er en Mussjø, der vil tale med ham. Nu, skrup sig!*

Hr T. kom. Den ydmygste, blideste spagfærdige Mand paa Guds hele vilde Jord. Hver Grovhed af hans arrige Huskors modtog han med en Langmodighed uden Lige; og mod mig var han Høfligheden selv.

Hvad kan nu være Grunden til at Hr. T. opfører sig saa forskjelligt naar han er ude og naar han er hjemme? Boer der to forskellige Sjæle i ham? Ingenlunde; men hjemme staaer han under Tøflen, og naar han er ude, vil han tage Erstatning og bringe andre under den.«

VED HELLEBÆKGAARD OG VILLA CARLO

Som det vel er de fleste læsere bekendt, blev den navnkundige Villa Carlo i Hellebæk nedrevet for få år siden, og i dag er et besynderligt bygningsværk under opførelse. Det følger sig til rækken af nye bygninger, der i deres markante arkitektur vidner om manglende forståelse for Hellebæk-Aalsgaardes historiske kulturmiljø.

På dette maleri fra 1907 af Carl O.J. Lund ser man Villa Carlo til i baggrunden til venstre, og til højre ses Hellebækgaardens avlsbygning, der brændte i 1906.

Bustur til Blekinge
lørdag den 10. august

Turen går til Blekinge

Museumsforeningens årlige bustur går denne gang til Blekinge. Det sker lørdag den 10. august 2013.

På turen skal vi se monumentet i Kviddinge, hvor kronprins Carl August faldt af hesten og døde den 28. maj 1810. Vi skal se Trefoldighedskirken i Kristianstad, som blev bygget af Christian IV i årene 1618-1628. Den er stor og lys og er blevet kaldt for den smukkeste renæssancekirke i Sverige.

Vi besøger også Gualøvs kyrka, hvis ældste dele er fra slutningen af 1100-tallet, og vi får lejlighed til at se Elleholms hovgård, der allerede under middelalderen var et anseligt gods. I 1860'erne var godset ejet af grevinde Danner. Gården kan dog kun ses udefra. Elleholm har sin egen lille kirke fra 1704, der kan rumme 90 personer. Kirken afløste en ældre kirke på stedet fra 1100-tallet. Herefter er der frokost, men hvor det bliver, er endnu ikke fastlagt.

Efter frokost skal vi se Sølvborg. Sankt Nicolai-kirken er opført i slutningen af 1200-tallet og begyndelsen af 1300-tallet. Ved kirken er der rester af et karmeliterkloster fra 1486, samt nogle fine runestene.

Ignaberga gamla kyrka er fra 1100-tallet. Da den nye kirke var færdig i 1887, stod den gamle og forfaldt, men blev reddet i 1920'erne og genindviet i 1928.

Perstorps kyrka, som er turens sidste besøgsmaal, er opført i slutningen af 1000-tallet af munke fra Herrevads kloster og af teglsten herfra.

Dette er planen for turen, men der tages forbehold for ændringer.

Der vil også være en drikkepause undervejs.

Prisen er 400 kr for medlemmer og 450 kr for ikke-medlemmer.

Tilmeldingen er bindende.

Mødested: Scandlines-terminalen, oppe ved billetsalget kl. 8 præcis.

Her vil Elisabeth Thorsen uddele billetter ud til færgen.

Bussen kører fra Helsingborg, og Ingrid Dora Jarnbjer vil stå ved denne og tage vel imod Jer.

Tilmelding til Elisabeth Thorsen på telefon 49217808 eller via e-mail: elisabeth.p4@gmail.com fra den 1. juli.

Elisabeth Thorsen og Ingrid Dora Jarnbjer

Helten under Kronborg Slot

Tekst: Ørnulf Opheim 2013

Mel.: Menuetten fra Elverhøj

Tegning: Johannes Nørretranders 1949

Hotel Marienlyst's Holger Danske, lavet af billedhuggeren Hans Peder Pedersen-Dan, er som bekendt solgt, og får sin fremtidige placering i Skjern. Det har fået Ørnulf Opheim til at skrive denne lille skillingsvisе, som vi bringer med tilladelse fra forfatteren, ledsaget af

Johannes Nørretranders skitse fra 1949 til en plakat for Helsingør.

Der var engang på Kronborg Slot,
man hørte sære lyde
fra kasematternes kachot,
hvad kunne det betyde?

Det lød bestemt som våbengny,
især ved nattetide,
men hvor, i hvælvingernes ly,
var ikke til at vide.

En dødsdømt slave sneg sig ned
da løfterne var givet.

Hvis han fandt støjens arnested
fik han beholde livet.

Han var bevæbnet med en stang
og fandt en jerndør åben.

I rummet sad der mænd og hang,
da tabte han sit våben.

For rundt et mægtigt bord af sten,
sad kæmper, rustningsklædte
med sværd og skjolde, hver og en,
trods sønnen, kampberedte.

Kun Holger Danske rejste sig
og råbte, ræk mig hånden,
men slaven, som var dødsens bleg,
var ved at opgi' ånden.

Og slaven stod der slingrende,
men rakte kæmpen stangen,
og Holgers greb med fingrene
var hårdt, som bidetangen.
Så hils din Herre, råbte han,
vi kommer op i tide
og kæmper for vort fædreland,
det skal din Herre vide.

Men sagahelten i sin krypt
kom ikke op i tide,
om Holger Danske sov for dybt,
er ikke til at vide.

Ak gamle kriger, vores værn
nu stander vi i våde,
mens du nok imponerer Skjern
med nye helte dåde.